

Gala Dalí

Carmen Domingo

Gala teď už není jen múzou. Není jen ženou.
Z Galy se konečně stal román.

Carmen Domingo
GALA DALÍ

Carmen Domingo

GALA
DALÍ

Přeložila

Jana Suchánková

Gala-Dalí © by Carmen Domingo, 2016
By Agreement with Pontas Literary & Film Agency.

Translation © Jana Suchánková, 2017
Czech Edition © Metafora, 2017

All rights reserved

ISBN 978-80-7359-613-2 (pdf)

*Pro Nacha Baróna,
protože bez něj, jeho tarotu
a jeho trpělivosti by tento román
nebyl takový, jaký je.*

BLÁZEN

PŘEDE MNOU LEŽÍ TISÍCE CEST

Zámek Púbol, 1980

Děti jsou někdy otravné. Není třeba je mít nablízku. Dokonce si přejete, abyste je nikdy nezplodili. Proč? Bůh ví. Prostě se to stává. Některé pocity přijdou, aniž si to uvědomíte, nedá se jim zabránit. A pak, jako by se nikdy ani neobjevily, zmizí z myslí na mnoho let. Vymažete je ze vzpomínek. Všechny do jednoho. Chodíte mezi lidmi. Cestujete. Váš život pokračuje bez nich. Pijete z poháru života plnými doušky, řídíte se jen svými instinkty, touhami. Až najednou, zničehonic, poté, co vás ty myšlenky nepřepadly už celá léta, přijde někdo, kdo vám připomene, že jste kdysi bývala matkou a že jste mívala dceru, a vy vykřiknete:

„Nechci ji tady na svém zámku! Nechci ji ani vidět!“

Naučila jsem se od této vzpomínky utíkat. Dokonce jsem uvěřila, že ta dívka vlastně nikdy ani neexistovala. A žila jsem šťastně po mnoho let. Je snad tak těžké pochopit, že jsem se rozhodla žít po svém? Že jsem si chtěla užívat, žít vlastní život, mezi lidmi i stranou od ostatních, a plnit si své sny? Prožít své touhy? Že jsem si nikdy nepřála být matkou? Postupem času mi bylo čím dál jasnější, že nepotřebuju slyšet nařikání své dcery, k níž jsem nikdy necítila mateřskou lásku, ani v den, kdy se narodila. S přibývajícímí léty jsem také pochopila, že nepotřebuju společnost dekadentního staříka, který si bez mého svolení už pomalu netroufl ani vyjít z domu a s věkem si osvojil snad všechny stařecké nectnosti, a vlastně už se mnou nemá nic společného.

Intimita a důvěrná znalost druhého zabýjejí vášeň. Plamen lásky se musí rozfoukávat něčím novým, neočekávaným, překvapivým, nepředvídaným a já chtěla pokračovat právě v takovém životě, nemyslet na minulost. Proto jsem se přestěhovala sem, na zámek Púbol. Vzpomínám, jak jsem se v jednom z posledních roz-

hovorů svěřila se svými pocity nějakému novináři. Není to zase tak dávno. Odmítla jsem tehdy mluvit o Salvadorovi, chtěla jsem mluvit jen o svých milostných dobrodružstvích daleko za oceánem. Jenže ten novinář se mě vytrvale ptal jen na něj.

„Jaký byl malíř?“

„Byl to génius?“

„Jaký byl jako muž?“

Proč by mě měl zajímat nějaký pomatený, nemohoucí stařík? Jak bych mohla tušit, co právě v tu chvíli dělá? Představovala jsem si ho, jak sedí doma, obklopený několika holobrádky odhodlanými udělat cokoli, jen aby získali pozornost člověka, který je stále přesvědčený o své genialitě. Nebo jak stojí před tuctem bílých pláten, která se chystá podepsat, a vůbec ho nezajímá, kdo a co na ně o pár týdnů později namaluje. Nemá o čem mluvit, ve skutečnosti nikdy neměl co říct. Jediný, kdo měl světu co říct, jsem byla já, i když jsem to vždycky dělala ústy někoho jiného. Vždycky jsem se držela v pozadí. Skutečně zajímavé je to, co jsem si myslela já, co jsem dělala já nebo co jsem pomáhala vytvořit. Kolik času musí uběhnout, aby byla role múzy ceněna víc než role samotného génia? Co ještě budu muset udělat? Upřeně jsem se na toho novináře zadívala, pousmála se a naznačila, že mu odpovím, ale že o tom potřebuju chvíli přemýšlet. Tenkrát jsem ještě uměla přilákat pozornost tisku i mužů. Proč taky ne. Každého přece zajímají erotické fantazie zralé ženy, která se stále může chlubit tělem lepším než většina mladých dívek, a navíc se za to nestydí. Věděla jsem, že muže přitahuju jako magnet, a dělalo mi to radost. Všechno jsem to tomu pisálkovi povyprávěla, nevynechala jsem jediný detail, ale on mi nevěřil, takovou odpověď nečekal. Podíval se na mě jako na starou dámu s bujnou fantazií a nakonec o našem rozhovoru nenapsal ani řádku.

Od té doby, kdykoliv mi zavolají kvůli rozhovoru, odmítám je. Nebudu nikoho o ničem přesvědčovat. Uběhla spousta času. Jsou dny, kdy si ani já nedovedu vybavit všechny erotické fantazie, které jsem kdysi tolikrát uskutečnila v praxi. Už si ani neuzpomeňu na všechny ty muže, s nimiž jsem je prožívala. Ale když zavřu oči, ještě dnes cítím každíčký dotek, každý ukradený polibek, vidím před očima hodiny milování na všechny způsoby, jež mi má představitost tenkrát dovolila, podvečery strávené se Salvadorem, kdy mu vyprávím o milostných pozicích, které jsem vyzkoušela s jinými muži a na které si on se mnou nikdy netroufl. Mám v živé paměti

dny po Paulově boku, kdy jsme vůbec nevylezli z postele, zatímco jsme se zas a znovu vášnivě milovali, až jsme padali vyčerpáním. Vybavuju si milostné avantýry s Maxem, během nichž jsme ignorovali celý svět, tajná setkání s Johnem a mnoha dalšími, pot mladých těl, která prošla mou postelí, když jsem prahla po nových zážitcích. Vidím těla, která mi darovala hodiny rozkoše větší, než jsem si kdy dovedla představit. Vidím muže, které jsem využívala, abych unikla dekadenci, jež nás obklopovala v městečku Cadaqués... Desítky, stovky, tisíce hodin milování a rozkoše, která se prohnala každým zákoutím mého těla a už navždy tam zůstala. Proto teď chci být sama. Užívat si svého zámku Púbol, svého domova a vzpomínek, jimž nyní věřím jen já, ale jednoho dne jim bude věřit celý svět.

Toho rána jsem byla ve svém pokoji, vzhůru, oblečená a na nohou. Tyto tři věci se mi poslední dobou zase tak často nestávají. Byla jsem ještě trochu rozcuchaná a nestihla se úplně nalíčit. Měla jsem na sobě plisovanou sukni a námořnickou blůzu, v níž mě Salvador tak rád portrétoval a která postupem času na ramennou trochu zežloutla. Do vlasů jsem si uvázala černou stužku, kterou mi darovala Coco. Zase ten čas... V zrcadle jsem se přesvědčila o tom, co už dávno vím. Mé tělo se trochu změnilo. Přesněji řečeno moje postava. Ale co na tom. Toho dne jsem čekala, až přijde Marta, aby mi pomohla načesat vlasy, urovnat stužku a umístit ji doprostřed a nalíčit mi rty na karmínově červenou. Tolikrát jsem si je malovala sama, ale teď už se mi třese ruka. Právě v okamžiku, kdy jsem se dívala do zrcadla a přemýšlela, jestli si na sobě nechám námořnickou blůzu, vešla Marta, celá rozrušená, a vykřikla:

„Paní, je tu vaše dcera, přijela za vámi! Cecílie je tady! Přijela za vámi až z Paříže!“

Měla takovou radost, když mi to oznamovala. Předpokládala, že až se to dozvím, budu ji mít taky.

„Nechci tady žádné návštěvy,“ odmítnu stroze a změním téma. „Musíš mi učesat vlasy a upravit líčení,“ dodám bez zaváhání, aniž bych odvrátila zrak od svého obrazu v zrcadle.

„Ale paní..., vaše dcera...“

Marta má najednou jiný hlas. Moje odpověď ji zklamala. Ale nenechám se přemluvit, ačkoliv musím přiznat, že se v téhle situaci necítím zrovna nejlépe a že by bylo lepší kapitulovat. Nemám ráda překvapení a nesnáším, když mi někdo odporuje v mém vlastním domě. Nechci ji vidět. Tečka. Není co dodat.

„Kolikrát to mám říkat?! Tohle je moje usedlost! Púbol je můj, jenom můj, a nikoho tu nechci! Sem se chodí jen na pozvání a já nemám náladu někoho zvát.“

„Stojí za dveřmi,“ dívá se na mě Marta prosebně, „už léta jste ji neviděla.“

Kam se mám dívat, abych se neustále nesrážela s realitou? Jaká zrcadla si mám pověsit na zeď, aby v nich nebylo vidět, jak rychle běží čas? Kolik fotografií mám roztrhat, aby si mě pamatovali takovou, jaká jsem byla kdysi? Kdy se má člověk rozhodnout, že je třeba zastavit čas a obklopit se jen tím, co mu připomíná, čím kdysi byl? Jak utéct před dny, měsíci a roky, které kolem nás neúprosně pádají, dokud nás nepromění v přízrak toho, kým jsme kdysi byli?

„Připomíná mi, jak jsem stará. Nesnesu ji tady! Pošli ji pryč.“

Zuřím. Chtěla bych se zvednout ze židle, ale nemám na to sílu. Nemůžu utéct, i když bych si to moc přála. Nemám chuť pokračovat v rozhovoru. Snad milionkrát jsem personálu řekla, aby do zámku nikoho nepouštěli. Byli s tím obeznámeni hned, jak jsem je najala. Mají jasné rozkazy. Stejná pravidla platí i pro Salvadora, dala jsem si to jako podmínku, když jsem od něj Púbol dostala darem. Ani on, ani Cecilie, nikdo! Výjimka z pravidla neexistuje. Jeden i druhý mi připomínají můj věk, nesnáším stáří. Stačí, že mě samotnou děsí, jak rychle plyne čas, nechci to vidět ještě na ostatních.

V mojí usedlosti je mi dobře. Vstávám beze spěchu, projdu se po zahradě, něco si přečtu, několikrát za den si vyložím karty... Dnes ráno jsem se pozorovala v zrcadle na toaletním stolku. Musela jsem se usmát při pohledu na svatou sošku, která mě doprovází od dětství. Nepamatuju si, že bych ji sem položila. Jak strašně daleko je dnes Kazaň, a zároveň tak blízko při pohledu na tu vyřezávanou sošku. Stálo mě to hodně sil, ale dokázala jsem to. Když jsem odjela, věděla jsem, že se tam už nikdy nevrátím. I tuhle část života jsem vymazala z paměti. Od chvíle, kdy jsem odjela z Ruska, jsem začala mazat všechny vzpomínky, které mi ještě zůstaly. Vzpomínky na sourozence, na matku, na otce... Utekla jsem od toho všeho, jen tak jsem mohla být sama sebou. Vzpomínky člověku brání postupovat vpřed. Když je chcete vymazat, musíte na to mít sílu, nesmíte se nechat ničím zastrašit, musíte se odhodlaně držet svých plánů a jít dál, neohlížet se. Takhle to dělám celý život. Ale čas běží a já začínám být unavená, už nemám energii klást odpor a nemám téměř žádné plány. Dokonce i moje ruce ztratily jiskru,

jsou plné skvrn a vrásek a pod kůží se rýsuje každá kost. Už není cesty zpět. Čas běží rychleji, než jsem si dovedla představit. Věřila jsem, že to dokážu, ale ani všechno zlato světa neumí zastavit čas. Proto chci, aby mě nechali o samotě. Chci mít klid. Ostatním at běží čas, ale já, já jsem tady, v Púbolu, a jen tady můžu být tou Galou, jíž jsem vždycky byla.

„Tohle není fér,“ šeptám a odvracím obličej od zrcadla. Popadnu balíček tarotových karet. „To není fér! Co tady dělá Cecilie? Proč sem přijela? Vždyť jsem jí přece jasně řekla, že už jí nedám ani cent.“

„Paní, řekla mi, že se dozvěděla, že se necítíte dobře, že jste nemocná, chce vás vidět.“

„Nemocná? Nechci, aby si mě někdo pamatoval jako nemocnou stařenou, nejsem nemocná. Cecilie není jako její otec, ona moji pomoc k životu nepotřebuje.“

„Ale paní, proto sem přece nepřišla. Ona vás má ráda. Nepřišla vás o nic prosit. Je to vaše dcera – a vy jste její matka!“

Najednou mě napadne myšlenka, je to jako zjevení. Napadne mě, že minulost neexistuje, že odted, od této chvíle, mě bude provázet jen přítomnost. Energicky zamíchám balíček omšelých tarotových karet, které mi celý život dělají společnost. Martě jsem neodpověděla. Ani jsem se na ni nepodívala. Soustředím se jen na karty. Jsem nervóznější než obvykle. Bojím se, co mi řeknou.

Z balíčku vytáhnu jednu kartu.

Blázen.

Ironie osudu. Jediná karta Velké arkány, která nemá číslo. Nemá hranice. Blázen může dělat a říkat, co se mu zachce. Karty jsou jediné, kdo mi rozumí. Jediné, komu bych měla věnovat pozornost.

Blázen, stejně jako já, odhodlaně kráčí vpřed, opírá se o hůl, neví, kam směřuje, je volný, nepřipoutaný k ničemu a nikomu, řídí se božským zákonem, zákonem stvoření. Kráčí, kráčíme po zemi, kterou posvěcuje každý náš krok. Přesně takhle jsem to dělala po celý život. Kde by dnes byli všichni ti, jejichž kroky jsem vedla, donutila svět, aby uviděl jejich talent. Kde by dnes byli, kdybych jim neprošlapala cestu, nenaplánovala osud, nedovedla je za ruku až ke slávě? Já, jediná vizionářka, která v nich dokázala rozpoznat to, co si ani oni sami neuměli představit. Bože, to jsem si ale vytáhla kartu!

„Paní, Cecilie trvá na svém. Prý bude čekat, dokud ji nepřijme-

te. Sedla si na schody u dveří. Chce vás vidět. “ Marta už skoro žadoní.

„Řekni té své Cecílii, že jestli nezmizí z Púbolu, zavolám na ni policii a oni už se postarají, aby vypadla z mých pozemků. Moje dcera pro mě už léta neexistuje. Nevím, kdo to je,“ odpovím našťvaně. „Bude lepší...“ zamyslím se nad kartami. Já, stejně jako ten Blázen, kráčím neohroženě vpřed, nic mě nedrží, stále ještě hledám svůj osud a musím ho najít sama, stejně jako kdykoliv předtím. Už nezbyl nikdo, komu bych měla pomáhat. Jenom já sama. Můj život tady nekončí, musím jít dál, řídit osudy jiných, hledat krásu... Cecílie není nic jiného než přítěž!

Marta se ke mně přiblíží, aby slyšela, co chci ještě dodat. Nebo snad proto, aby mě přemluvila. Vidím jí na očích, že chce, abych změnila názor. Nechám ji stát na místě a pomalu, pomaličku se sunu směrem k jedné z komod, které stojí v místnosti. Opírám se o každý kus nábytku, abych neupadla. V prvním šuplíku mám další balíček karet, taroty, které před léty namaloval Salvador. I tohle udělal jen díky mně. Kdybych mu nevysvětlila význam věštec-kých karet, nevěděl by o nich zhora nic. To já je vykládala pokaždé, když jsem měla učinit nějaké rozhodnutí. Chci si vytáhnout další kartu, abych věděla, jestli mi druhý balíček dá jinou odpověď. Obratně karty zamíchám, naučila jsem se to už jako malá. Jednu vytáhnu. Sotva ji spatřím, hořce se poušměju. Je stejná jako ta, kterou mi osud vytáhl z Marseilleského tarotu – Blázen.

Náhody neexistují.

„Zatracený stařík! Nikdy neuměl být sám,“ nenávistně si pro sebe zamumlám, když vidím obrázek v balíčku Salvadorových karet. Ukážu ho Martě, aby pochopila, nač si stěžuju.

Už jsem si tu kartu téměř nepamatovala. V Salvadorově tarotu doprovází Blázna další postava, jeho stín, jeho dvojník, jeho druhé já. Na téhle kartě není sám. Dívám se na ni, přemáhá mě vztek, nemůžu z ní spustit oči. Zuřivě ji trhám na tisíc kousků, které se rozletí po místnosti.

„Řekni Cecílii, že tu nejsem, že jsem odjela do Paříže, nebo do New Yorku, cokoli tě napadne,“ řeknu jí nakonec.

Marta se na mě podívá a mlčí. Ví, že nemá smysl naléhat. Zatváří se nešťastně, úplně ji to vyvedlo z míry. Myslí si, že jsem sama, že jsem čím dál křehčí, že stárnu, že na mě přátelé dávno zapomněli a že bych udělala dobře, kdybych k sobě konečně pustila dceru, kterou jsem si vždycky držela od těla, kdybych strávila po-

slední roky v něčí společnosti. Vím to. Vím, že si to myslí. Ale plete se. Síly mě ještě neopustily, mé tělo není, co bývalo kdysi, ale stále je na co se dívat, smrt není blízko, zatím ještě denně dostávám dopisy od ctitelů a v hlavě mám jasno. Vím, co udělám. Blázen má pravdu: jenom pokud jednáme, můžeme zvítězit, a já ještě mám za co bojovat.

„Potřebuju se na chvíli natáhnout. Je to dobré na pleť,“ vysvětluju Martě koketním tónem.

Pomalů se štrachám k posteli, ale ještě předtím se zastavím u zrcadla, podívám se do něj, prsty si natáhnou kůži na obličej, předvedu udivené gesto, abych trochu pozvedla řasy a vytvořila prchavou iluzi, že mám pleť hladkou jako tehdy, když jsem přijela do Evropy.

„Nedívej se na mě tak, drahoušku, už si nemůžu dovolit ani jednu novou vrásku, a ten zpropadený chirurg už mě odmítá opeřovat. Jak může vědět, co je pro mě nejlepší?“

„Potřebujete ještě něco, paní?“ ptá se mě. Z tónu jejího hlasu cítím, že pochopila, že Cecílii nepřijmu.

„Marto, rozhodla jsem se, že bude lepší, když vyhodíš všechna zrcadla,“ dodám ještě.

„Zrcadla?“

„Ano, do jednoho. Namísto nich sem dej fotky, portréty, Salvadorovy obrazy. Stejně s těmi zrcadly musel někdo něco udělat. Ten obraz stařeny, který se v nich odráží, to přece nejsem já. Jakmile se do nich podívám, vidím jen starou bábu, a ta mě neustále pronásleduje. Budu radši, když odsud zmizí. Ta tvář je tvář smrti, nechci ji mít nablízku.“

* * *

Zvláštní, že se chovala právě takhle.

Gala zasvětila celý život tomu, aby unikla minulosti a žila v přítomnosti, a stejně i teď – bránila přítomnost a zatracovala minulost. Byla přesvědčená, že může změnit běh času. Pokud si něco usmyslela, nic nebylo nemožné. Proto považovala za řešení, že se odstraní zrcadla ještě předtím, než se jí vplíží do duše stáří a než se přítomnost zrcadel uvnitř zámku obrátí proti ní. Říkala si, že bude nejlepší,

když zastaví čas. Zrcadla představovala vězení, tak na co by jí byla. Ona byla od dětství zvyklá bojovat za svobodu. Portréty a fotografie z dávných let jí budou ukazovat jen obraz, který si přeje, pamatuje a zná. Obraz, na němž bude ona sama, skutečná Gala, ta, jíž kdysi byla. Gala, která cestovala, vymýšlela náměty, rozhodovala, sjednávala obchody a bez oddechu se milovala s muži. Gala, která věděla, že jí patří osud, a dokázala řídit osudy jiných.

Zrcadlo ve skutečnosti člověka neodráží, ale krade mu tvář. Ona žije sama a nestojí o to, aby jí doma v Púbolu kradlo zrcadlo její tvář. Vlastní obrovský zámek. Je jedinou paní, majitelkou, nemá žádného rytíře, který by stál po jejím boku. Možná je to tak lepší. Její život nikdy nebyl jiný. Vždycky byla sama. V jejím stínu se ten druhý pokaždé ztratil. Salvador je jen odraz jí samotné, stejně jako býval Paul a desítky dalších, kteří prošli jejím životem. Jenže ona teď utíká před zrcadly, utíká před vlastním odrazem, utíká před oceánem, omladinou i zdravě vypadajícími lidmi, kteří se hrnou do městečka Port Lligat přitahováni aurou génia, jímž kdysi býval její muž Salvador Dalí. Dnes si ten stařík vystačí s pár teatrálními gesty a výstředním chováním, jimiž se snaží přilákat pozornost, ještě chvíli se ze všech sil udržet na výsluní slávy, kterou kdysi míval.

Ne, nechce je tady. Nikoho tady nechce. Chce žít sama, opakuje si pro sebe, stejně jako kdysi v 15. století jedna z prvních obyvatelk zámku, Sancha, vdova po baronu Gispertovi de Campllong. Škoda, že jí nebylo dáno ji poznat...

Chce být sama. Žít jen ve společnosti růží připomínajících zahradu, v níž tenkrát v Rusku trávila s rodinou letní prázdniny. Teď už ví, že nepotřebuje společnost lidí. Pak nevědomky otočí hlavu. Zdá se jí, že slyší otce, jak se s ní před téměř sedmdesáti lety polohlasem loučí na moskevském nádraží. Ale byla to jen prchavá vzpomínka. Zakrátko ruská Kazaň navždycky zmizí z jejích vzpomínek. Popadne balíček karet a znovu jej zamíchá. Myslí jen na dnešek, na zítřek...

I

MÁG

DNES VŠECHNO ZAČÍNÁ

Moskva – Clavadel, 1913

„Nějakou dobu budeš sama, ale vrátíš se vyléčená. Plíce tě přestanou bolet,“ ujistil ji otec Dimitrij tónem, který postrádal dramatičnost. Zároveň ale nedokázal skrýt, že krok, k němuž se Gala chystá, je důležitý.

Gala a Dimitrij byli odjakživa spojenci, takový vztah neměla ani s matkou, ani se sourozenci. A to i přesto, že byl její nevlastní otec. Ona ho však od začátku považovala za vlastního. Byl jediným otcem, kterého kdy poznala, a také jediným mužem, od něhož byla ochotná přijmout radu a občas i nějakou tu výtku. Jen díky němu postupně vymazala ze vzpomínek jakéhosi Diakonova, který pod vlivem vodky každý večer matku bil, až konečně jednoho dne rodinu opustil a zanechal napospas osudu. Už nikdy o něm neslyšeli. Nedlouho poté vstoupil do života její matky Antoniny a čtyř dětí muž jménem Dimitrij Iljič Gomberg – a už s nimi zůstal.

„Takhle je to s ní odmalička, pořád dokola,“ naříkala matka a bezmocně hleděla na dceru. Nevěděla, co víc by pro ni mohla udělat.

„Možná bychom ji měli zavést do nemocnice.“

A tak to udělali. I Gala už byla unavená z tolika nemocí, z toho, že musela odmalička tak často zůstat doma, protože se dusila při každém pohybu. Nedávno jí bylo osmnáct a neuplynul měsíc, kdy by se neobjevily nějaké zdravotní problémy, které její nemoc pokaždé ještě zhoršily. Moskevští lékaři vyjádřili po důkladném vyšetření obavy, že by se z poškození plic mohla vyvinout smrtelná tuberkulóza. Proto jim doporučili, že pro ni bude nejlepší přestěhovat

se do Švýcarska a strávit pár měsíců v clavadelském sanatoriu, kde by se její stav mohl zlepšit.

„Pojedeš sama,“ vysvětlil jí otec. „Vyzvednou si tě na nádraží.“

„Nedělej si starosti, nebudu sama. Budu mít společnost,“ odpověděla mu sebejistě a ukázala na poličku, na níž ležely její oblíbené knihy. „Neboj, budu se tam mít dobře.“

Byla o tom přesvědčená.

Knihy jí dělávaly společnost odjakživa. Nic jiného nepotřebovala. Vyrostla mezi knihami, a navíc obklopená básníky, malíři a profesory, otcovými přáteli. Spíš než s vrstevníky si Gala rozuměla se staršími lidmi. Nebyli tak komplikovaní, věděli, co chtějí. Při otcových setkáních s přáteli sedávala v salonku a naslouchala rozhovorům. Občas jim nerozuměla, ale i tak jí působily velké potěšení. Otevíraly mysl jiným světům a ona doufala, že je jednou spatří. Někdy v době, kdy ještě žila doma, začala v časopisech číst romány na pokračování, poznávat Evropu, obdivovat její kulturu a snít o tom, že by chtěla být jednou z těch dokonalých dívek žijících kdesi ve Francii. V časopisech se to hemžilo mladými slečinkami, které se chlubí krásnými vlasy, poslouchají, jak jim matky recitují poezii, a tajně touží po muži, s nímž budou do konce života šťastné. Věděla, že nikdy nebude jako ony, ale proč by jednou nemohla žít na jednom z těch krásných míst, kde se tyhle dívky narodily.

Tehdy Gala objevila i potěšení z knih. Milovala, když se jich mohla dotýkat, když mohla prsty přejíždět po stránkách, cítit vůni papíru, domýšlet si, co básníci nedokázali vyjádřit slovy. Ne, s knihami se nikdy necítila sama. Stejně jako si nikdy nepřipadala sama s tarotovými kartami. Ať se stalo cokoliv, díky kniham a tarotu se všude cítila jako doma, a to i přesto, že o tarotu s nikým nemluvila, aby nemusela poslouchat ironické poznámky. Když sourozenci viděli, že vykládá karty, považovali ji za blázna.

Gala se vydala vlakem na dalekou cestu. Poprvé přesedala v městečku Landquart.

Bylo jí něco málo přes osmnáct. Doma často snila o tom, že opustí Rusko. Tehdy se poprvé cítila skutečně volná. Rozednívalo se. Před pár okamžiky přijela vlakem z Moskvy, přes celou Evropu, a teď jí připadalo jako naprostý přepych, že si může na nádraží v Curychu sednout do malé kavárny. Než vstoupila do dveří, rukou si k tělu přitiskla dlouhou černou kožešinou stólu. Měla strach, aby neprochladla. Pak se rozhlédla kolem, aby zjistila, kolik lidí se na ni dívá, a sebestjým krokem vešla dovnitř.

Posadila se ke stolu s bílým ubrusem a u číšníka v dlouhé zástěře si objednala čaj s mlékem a topinky. Zatímco čekala, všimla si hodin v průčelí kavárny. Uvědomila si, že jí za necelé dvě hodiny jede další vlak, tentokrát do Davosu. Kousek odtamtud je cíl její cesty, sanatorium v městečku Clavadel.

Posnídala a pak zamávala na uniformovaného nosiče zavazadel, aby jí pomohl s těžkým kufrem. Vlak už čekal na nástupišti. Muž v nažehlené modré čepici k ní rychle přispěchal. Popadl kufr a spěšně zamířil k nástupišti, na němž zastavil dlouhý alpský vlak, který si měl zanedlouho klestit cestu tunely plnými hluku a kouře. Jakmile vešli do kupé, poslíček uložil kufr do zavazadlového prostoru, lehkým úklonem hlavy pozdravil, zamumlal něco německy a natáhl ruku. Gala pochopila, chvíli hledala v malé černé kabelce, až našla drobné. Hodila mu je do dlaně, aniž by se jich dotkla.

Sotva se usadila, rozhlédla se kolem sebe v naději, že najde něco, co by aspoň na pár sekund přilákalo její pozornost. V kupé s ní byli další cestující, to ano, ale žádný se jí nezdál dost zajímavý, a navíc neměla v úmyslu zapřádat rozhovor s neznámými lidmi. Nakonec se uvelebila na kraji jednoho ze dvou volných sedadel a otočila se k oknu. Kožešinový kabát měla složený na kolenou a těžkou stólu omotanou kolem krku. Kabelku si pevně přitiskla na prsa. Na nikoho se nedívala, ale měla pocit, že ji všichni pozorují. Nebylo to pro ni nic nového. Štíhlá postava a téměř průsvitná pleť prozrazující, že je nemocná, ji odlišovaly od vrstevníků a přitahovaly překvapené pohledy. V tu chvíli

ji z myšlenek vytrhl ostrý hvizd upozorňující na to, že vlak bude vyjždět. Motor se rozběhl a stroj se dal do pohybu. Gala vyhlédla z okna a cítila, jak se pod ní začínají roztáčet kola. Vzdalovali se od nádraží a vlak nabíral rychlost. Za pár okamžiků se lokomotiva vnořila do krajiny poseté smrkovými lesy, jezery a horami pokrytými sněhem. Nekonečná scenerie se rytmicky přibližovala k okénku z míst kdesi v dálce, kam oko nemohlo dohlédnout. Míhající se obrazy umocňovaly pocit naprosté svobody, kterou Gala pocítila, když vystoupila na nádraží v Curychu. Nikdy předtím neviděla nic podobného, stejně jako nikdy dřív nezažila takový pocit volnosti.

Jen tři dny poté, co se vydala na chvílemi nekonečnou cestu, jí Evropa otevřela dveře k novému životu. Aniž by to tehdy věděla, probudil v ní poslední úsek cesty její nové já. Okolní krajina se jí měla navždy vrýt do vzpomínek jako znamení jejího prvního triumfu a proměny.

V Kazani se nežilo špatně, ale bylo to místo, kam se stěhovala spousta venkovanů. Nakonec jí ani Moskva nebyla dost dobrá. Každý rok ležel na ulicích po mnoho měsíců sníh. Málokdy se někdo vydal na procházku jen tak, pro potěšení. Město člověka nutilo zůstat většinu času doma. Krátce po příjezdu do Clavadelu tedy pochopila, že jejím osudem je Evropa, přestože tam přijela s nemocnými plícemi prostoupenými ruskou zimou. Když o několik let později, na vyhrátém pobřeží Středozemního moře, slyšela někoho říkat, že je venku zima, jen se pro sebe pokaždé usmála. Zima u Středozemního moře! Bože, vždyť vůbec nevědí, o čem mluví. To v Rusku bývala pořádná zima! Ale právě ta zima ji nakonec donutila odjet a začít se léčit a také ji přivedla k životu v zemi, kde na ulicích nikdy neležel sníh. Tohle byl její splněný sen.

Zavřela oči, opřela se tvář o okénko, kabelku pevně přitiskla na prsa. Hlava se jí rytmicky kolébala, jak se vlak drkotal po kolejích. Myslela na rodiče. Na matku Antoninu, která se o ni bála a jen stěží ovládala emoce, když ji chystala na dalekou cestu. Při loučení plakala, měla strach, že by dlouhá cesta mohla ztýraným plícím ještě uškodit a že už by ji nemusela nikdy vidět. Dimitrij, který byl jiný než matka a neměl rád náрек, byl přesvědčený, že se Gala

umí vypořádat s nepřízní osudu, a věděl, že dorazí v pořádku a že se i v pořádku vrátí. Lehce ji objal, aby jí dodal odvahy, a pošeptal jí do ucha radu, na kterou si později tisíckrát vzpomněla:

„Člověk musí být svobodný, Galo, svobodný. Musíme si být vědomi vlastní svobody, musíme ji využít, protože nám ji dal Bůh a nikdo nám ji nemůže vzít. Byl by hřích ji nevyužít. Udělej všechno pro to, abys byla svobodná, a neohlížeješ se na ostatní.“

Gala se při vzpomínce na jeho radu vděčně usmála.

Cítila, jak vlak chvílemi zpomaluje. Proplétal se mezi domky přilepenými na sebe. Vypadalo to, že snad nikdy nedorazí do cíle. Za nějakou dobu se ale přestal kolébat. Otevřela oči. Vlak stál. Zastavoval každou chvíli. Na malých nádražích pokaždé nastoupilo a vystoupilo několik cestujících. Gala je z okénka sledovala. Když nasedali do vlaku, žádný nevypadal, že by byl nemocný a měl stejný osud jako ona. Cítila obrovský tlak na prsou, který jí připomínal, že ať fantazíruje sebevíc, nepodniká tuhle cestu pro potěšení, ale z nutnosti.

Konečně dorazila do Davosu. Poslíček jí pomohl s kufry z vlaku a ona zamířila k zaměstnanci sanatoria, který jí přijel vyzvednout.

Budova postavená ve víc než patnácti stech metrech nad mořem byla obklopená sněhem. Majestátní stavba měla čtyři patra a zvenčí se podobala spíš luxusnímu hotelu než nemocnici, v níž žijí v izolaci od světa lidé nemocní tuberkulózou. Na nebi téměř bez mráček přelétávali havrani a ona spatřila místo, které se mělo na několik let stát jejím domovem. Zlověstné kráčení působilo, jako by přilétlo z jiného světa.

„Umíte předpovídat jen smrt!“ zakřičela na ně k překvapení svého společníka a pohrozila jim vztyčenou pěstí. Pak se obrátila k průvodci: „Víte, smrt je bohužel jedna z mála věcí, která se na tomto místě dá s jistotou předpovědět,“ vysvětlila mu odevzdaným tónem. „Ale já neumru!“ dodala rázně a pokračovala v chůzi.

Přesně si pamatovala, že poslední karta, kterou si toho rána při výkladu vytáhla, byla Spravedlnost. Byla si jistá, že ji v sanatoriu čeká znovuzrození, tarotové karty se ne-

pletou. Proto se nehodlala nechat zastrašit havrany, i když věděla, že už léta jí nad hlavou visí Damoklův meč, který může kdykoliv spadnout a navždycky jí vysušit plíce. Moc dobře věděla, že havrani nikdy nevěstí nic dobrého, ale karty jí ujistily, že z léčení vyjde silnější a jako vítěz. Havranům ani nikomu jinému nehodlala vysvětlovat, že Císařovna, Kolo štěstí, Mírnost a Hvězda jí to potvrdily. Nebylo pochyb. Cesta jí měla změnit život.

Po boku zřízence kráčela širokou promenádou vedoucí ke vchodu do sanatoria. Po cestě se jí vybavila opuštěná místa, která tak skvěle uměli ve svých dílech popsat Tolstoj a Dostojevský. Jak krásné by bylo, kdyby ji oba mistři mohli do sanatoria doprovázet.

Vyřídila poslední formality nutné k přijetí a ocitla se sama v pokoji ve třetím patře. Začala vybalovat věci, které si přivezla, aby mohla pokoj zařídit podobně jako v Moskvě. Vyndala svaté sošky, které jí darovala matka, pár knih ruských autorů a pak ještě knihy francouzských spisovatelů a materiály pro přípravu ke zkouškám na univerzitu, které měla v plánu absolvovat po návratu z léčení. Z kufru vytáhla také několik plyšových hraček, které mívala u postele. Kromě toho si přivezla i kousky látek, z nichž si ušije halenky a na ně pak barevným hedvábím vyšije geometrické obrazce.

Prvních pár dní strávila seznamováním se sanatoriem. Procházela se sama po dlouhých chodbách, prohlížela si některé prázdné pokoje, nahlížela do společenských místností, jídelen. Snažila se poznat budovu, ale důsledně se vyhýbala lékařům, personálu a ostatním pacientům. Necítila se mezi nimi dobře. Pro lékaře představovali pacienti s tuberkulózou nemocné lidi, kteří potřebují odpočívat, pro personál to byli naopak líní zbohatlíci, již si mohou dovolit strávit několik měsíců mimo domov, žít si jako králové a snažit se oddálit smrt, která na ně stejně jednou čeká. Pro nemocné nebyli ani jedni, ani druzí ničím jiným než nositeli špatných zpráv. Skutečnost však byla mnohem prostší. Všichni věděli, že zdejší pacienti pocházejí z dobře situovaných rodin, ale stejně tak si uvědomovali, že jejich těla jsou v zuboženém stavu a potřebují hodně odpočívat. Někteří měli hluboký suchý kašel, jiní vykašlávali krev. Všem bylo jasné, že pár se jich

už nikdy nevyhlídí. Ale všichni do jednoho snili o jediném – že se vrátí domů. Právě proto sanatorium vzbuzovalo v nově příchozích dojem, že se v Clavadelu zastavil čas, že se tu každý snaží oklamat nemoc a život prochází kolem, aniž by se obyvatel léčebny dotýkal.

Jednotvárné dny narušovaly pouze činnosti, podle nichž se řídil den – snídaně, návštěva lékaře, rozdělování pošty. Nemocní většinou nemluvili, zírali do prázdna a na prstech počítali dny, které jim, v lepším případě, zbývaly do návratu domů. A také doufali, že budou mít po prodělané nemoci co nejmenší následky.

„Musela jsem odejít z domu. Nikdo jiný to za mě nemohl udělat. Bylo mi úplně fuk, že se na mě budou kvůli mému odhodlání dívat jako na kluka. Tuberkulóza pro mě byla výhra, jen díky ní jsem mohla nějak ospravedlnit svůj útek,“ vysvětlila v sanatoriu mladému muži, Eugènovi, brzy po jejich seznámení.

Poprvé po dlouhé době se cítila dobře s někým svého věku do té míry, že se mu mohla svěřit s nejniternějšími obavami a objasnit mu své plány. Ve vyprávění zlehčovala budoucnost, která ji čekala, ačkoliv dobře věděla, že dosáhnout svých snů ji bude stát hodně sil a odříkání. Už tehdy se v ní ale projevovala síla, kterou v sobě měla a která ji provázela po zbytek života.

Ale k rozhovoru mezi ní a Eugènem mělo teprve dojít.

V tu chvíli ještě Eugèna Émila Grindela neznala. Bylo mu sedmnáct, o rok méně než jí, a v Clavadelu se léčil už několik měsíců společně s matkou, kterou také trápilo vážné onemocnění dýchacích cest. Byl vysoký, měl široká ramena a jemnou tvář, díky níž působil dojemem bezmocného dítěte. Byl elegantní, pokaždé měl na sobě objemnou sametovou šálu, aby nenastydl a aby se mu zima nedostala do ztýraných plic. Snažil se vypadat starší, než ve skutečnosti byl. V den, kdy Eugène poprvé spatřil Galu, jak volným krokem kráčí dlouhými chodbami sanatoria, se mu zrychlil tep. Srdce mu bilo, jako by mu mělo vyskočit z hrudi, ale neodvážil se na ni promluvit. Nikdy předtím nic takového necítil. Zpočátku nevěděl, jestli jí má vůbec něco říct, ale nakonec se odvážil pozdravit a usmát se, jak nejlépe uměl, přestože byl jeho úsměv nesmělý. Na osazenstvo sanatoria